LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖLLE

ASIA:

LAUSUNTO ASIASSA HE 83/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

LAUSUNNON ANTAJA: **AKTIA PANKKI OYJ**

Kiitämme mahdollisuudesta osallistua asian valmisteluun ja lausumme asiassa seuraavaa:

Aktia Pankki yhtyy Finanssiala ry:n asiassa aiemmin esittämiin perusteluihin ja päätelmiin ja toteaa, että hintasäännöstelyä koskevasta lakiesityksestä tulee luopua.[1]

Lisäksi tuomme esiin seikan, joka on ohitettu valmistelussa yllättävän vähällä huomiolla, ellei jopa kokonaan, mutta joka nähdäksemme on välttämätön seuraus hintasäännöstelyn käyttöönotolle. Fyysinen ensitunnistaminen aiheuttaa aina kustannuksia tunnistuksen tekevälle tunnistusvälineen tarjoajalle, joita hintasäännöstelty palkkiotaso ei lähellekään kata. Koska fyysiset ensitunnistajat eivät näitä kustannuksia tule ottamaan itselleen, on ilmeinen seuraus, että tunnistuspalvelun käyttäjät, eli kuluttajat, joutuvat nämä kustannukset maksamaan.

Näihin päiviin asti on sähköinen tunnistuspalvelu Suomessa ollut käyttäjälleen useimmiten maksuton tai lähes maksuton, usein osana muuta asiakaskokonaisuutta. Näin on ollut varsinkin pankkien asiakkailla. Jatkossa ei ole mahdollista, että pankki vastaisi kunkin asiakkaan kohdalta siitä vähintään 50 euron todellisesta kustannuksesta, jonka face-to-face tunnistaminen käytännössä aiheuttaa. Lopputulos on mitä todennäköisimmin, että lain tarkoittamalle luottamusverkostokelpoiselle sähköiselle vahvalle tunnisteelle asetetaan oma

[1] Finanssiala ry:n lausunto; Esteiden poistaminen sähköisen ensitunnistamisen ketjutukselta, LVM019:00/2016
Lausunto, LVM/1218/01/2016; 07.06.2017

hintansa, joka kattaa sen todelliset kustannukset. Kuluttaja sitten harkitsee, valitseeko hän sähköisen tunnisteen, joka kelpaa pankkiasiointiin ja jatkossa esim. PSD2 mukaiseen sähköiseen asiointiin vai tarvitseeko hän lisäksi sellaisen vahvan sähköisen tunnisteen, jota voidaan ketjuttaa luottamusverkostossa. Tästä jälkimmäisestä hän joutuu sitten maksamaan erillisen korvauksen. Aivan samoin kuin kuluttaja joutuu maksamaan passin tai henkilökortin hankkimisesta. Sähköinen vahva identiteetti tulisikin rinnastaa näihin tunnisteisiin, koska se oikeusvaikutuksiltaan on lähtökohtaisesti niitä vastaava ja käyttötarkoitukseltaan jopa laajempi, mistä syystä sen suojaamiseen pitäisi kiinnittää lainsäätäjän taholta paljon enemmän huomiota eikä pyrkiä levittämään sen käyttöä.

Hallituksen esityksessä pistää silmään erityisesti kohta:

Luottamusverkostoa ja ensitunnistamisen rajoituksetonta ketjuttamista koskevat säännökset eivät perustu Euroopan unionin sääntelyyn, eikä muissa unionin jäsenvaltioissa ole Suomea vastaavaa sääntelyä. Ensitunnistamistietojen enimmäishintasääntelyä koskevaa kansainvälistä vertailua tai vertailua unionin muiden jäsenvaltioiden lainsäädäntöön ei sen vuoksi ole tehty.

Ilmeisesti suomalaisen lainsäädännön taso on niin ylivertainen, ettei muissa maissa omaksutuista käytänteistä tarvitse ottaa mallia. Jos asiaan suhtauduttaisiin sen ansaitsemalla vakavuudella, niin vahvan sähköisen identiteetin ketjuttamista tulisi erityisesti valvoa ja rajoittaa, ei suinkaan edistää. Eihän passejakaan saa kopioida, vaikka nykyisellä tekniikalla olisi mahdollista tehdä hyvinkin korkealaatuisia jäljennöksiä. Eidas-asetus ei edellytä tämän kaltaista ketjuttamisen mahdollistamista kyseisen sääntelyn koskiessa vain valtiollisia toimijoita.

Kun rajoittamattomaan ketjuttamiseen yhdistetään suomalaisen kansallisen lainsäädännön erikoisuus pankkien velvollisuudesta myöntää luottamusverkostokelpoinen vahva sähköinen tunniste kaikille suomalaisen henkilötunnuksen omaaville henkilöille, on luotu väärinkäytöksille riskiherkkä järjestelmä. Lain muutosten yhteydessä ei ole ilmeisesti juurikaan arvioitu identiteettivarkauksien tai valehenkilöllisyyksien merkitystä sisäisen ja ulkoisen kansallisen turvallisuuden kannalta. Ainakaan näitä pohdintoja ei ole julkisesti näkynyt.

Vahvoja sähköisiä identiteettejä on jo nykyisin myynnissä halukkaille ostajille internetissä. On täysin mahdollista, että rikollisessa tai terroristisessa tarkoituksessa taikka jonkun ulkomaisen valtiollisen toimijan toimesta järjestetään maahan suurikin joukko henkilöitä toisesta EU-maasta, joiden ainoa tarkoitus on hakea suomalainen henkilötunnus ja sen perusteella sähköinen identiteetti, joka lisäksi monistetaan ketjuttamalla se usean tarjoajan palveluissa. Sen jälkeen henkilöt poistuvat maasta ja luovuttavat identiteetit jonkun muun käyttöön. Suomessa perustettu ns. luottamusverkosto-järjestely pystyy varsin huonosti, jos lainkaan, käytännössä reagoimaan tällaiseen menettelyyn.

Jokainen voi kuvitella, mitä mahdollisesti suurellakin joukolla vale-identiteettejä voidaan tehdä suomalaisessa digi-yhteiskunnassa, johon yhteiskunnalliset palvelut yhä enemmän perustuvat. Sähköinen identiteetti ei myöskään lainsäädännön perusteella vanhene, joten sen uudistamiseen ei ole lakisääteistä velvoitetta, toisin kuin passin tai henkilökortin kohdalla on asia. Tämä heikentää valvontamahdollisuuksia merkittävästi. Identiteettejä voidaan pitää

lepäävinä rajoittamattoman ajan ja ottaa käyttöön vasta tarvittaessa, esimerkiksi hybridivaikuttamisen välineinä.

Ei ole poissuljettua, että nyt valmisteltavalla ja aiemmilla viimeaikaisilla tunnistuslain ja luottolaitoslain muutoksilla on luotu Suomeen sähköisen tunnistamisen rakennelma, joka joudutaan muutaman vuoden sisällä sulkemaan, koska väärinkäytöksiä ja piileviä valeidentiteettejä ei pystytä rajoittamaan. Järjestelmän menettäessä luottamuksensa se on purettava ja joudutaan rakentamaan aito passiin ja henkilökorttiin rinnastuva kansallisen e-identiteetin järjestelmä, mutta veronmaksajille ja kuluttajille tämä matka käy kuitenkin kovin kalliiksi.

Helsingissä syyskuun 21. päivänä 2017

AKTIA PANKKI OYJ

asemavaltuutettuna

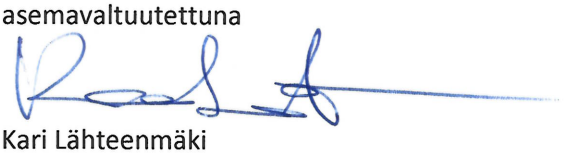

Kari Lähteenmäki
lakimies
kari.lahteenmaki@aktia.fi